

UN MITE A BEGUR

FA 50 ANYS QUE LIZ TAYLOR VA RODAR A LA COSTA BRAVA DE SOBTE, L'ÚLTIM ESTIU

Aquest agost es compleixen 50 anys del rodatge de la pel·lícula *De sobte, l'últim estiu* (*Suddenly, last summer*, 1959), protagonitzada per Elizabeth Taylor i dirigida per Joseph Leo Mankiewicz, del qual se celebra també el centenari del naixement. Les fotografies que en va fer Josep Carreres (Begur 1920-2002) són un valuós testimoni del rodatge, així com de les llums i ombres de l'època.

MIQUEL MARTÍN > TEXT
JOSEP CARRERAS > FOTOS

Per a uns nord-americans rics i famosos el Begur de fa 50 anys devia ser el sùmmum del pintoresc i l'exotisme; una mena de paradís perdut, gairebé verge, amb uns preus anacrònics i uns indrets idíl·lics, per rodar-hi una pel·lícula que pretenia endinsar-se en els replecs de la bogeria i la perversió. Per als begurencs, Liz Taylor, una de les actrius més cotitzades del moment, era simplement una llegenda viva, un ídol a anys llum de tot i de tothom. Per això, la presència de l'estrella i de tot l'equip de rodatge va ocasionar un bon enrenou a Begur, un poble que encara lluitava per superar les migradeses de la postguerra. Per uns dies, de forma efímera, els begurencs van poder ensumar les aromes de la modernitat

i el luxe a través dels cotxes, els vestits, els menjars i els trams de vies i càmeres que farcien els carrers.

Però tot i que els begurencs n'esperaven molt, d'aquella pel·lícula i de la difusió turística que podia significar per al poble, *De sobte, l'últim estiu* no s'estrenà a l'Estat espanyol fins al 1979, i els deu dies de rodatge a la població van quedar concentrats en pocs minuts de cinta. Amb prou feines s'hi pot endevinar el rostre i el vestit negre d'Irene Reig

L'argument de la pel·lícula contenia elements prou incòmodes perquè la hipòcrita censura del règim franquista s'escandalitzés i la prohibís durant 20 anys

Pericay, una veïna asseguda al carrer del Castell, que la mirada fugaç i atemorida d'Elizabeth Taylor retingué per sempre més. Això sí, Begur es va reservar el clímax de l'obra, els intensíssims moments finals que transcorren pels seus carrerons i culminen, amb l'Empordà de fons, al cim del castell.

Una pel·lícula incòmoda

L'argument de la pel·lícula, basada en una peça teatral de Tennessee Williams i amb guió del mateix dramaturg i de l'escriptor Gore Vidal, contenia elements prou incòmodes perquè la hipòcrita censura del règim franquista s'escandalitzés i la prohibís durant 20 anys (cosa que, per altra banda, va engrandir la seva llegenda). L'homosexualitat, el canibalisme, la pederàstia

>> *Liz Taylor al castell de Begur, amb les Medes al fons.*

o un torturat món interior ple de tenebres formaven part d'un film dur, agosarat, per moments angoixant, però absorbent i bell alhora, que juntament amb Liz Taylor protagonitzaven Katharine Hepburn i Montgomery Clift. Va ser el millor paper de la Taylor, asseguren alguns crítics, potser perquè Mankiewicz li va saber treure tot el suc i convertir-la en una antiheroïna, de la mateixa manera que va convertir la pel·lícula en un relat descarnat i colpidor. En qualsevol cas, les fotografies de Josep Carreras reflecteixen aquesta complicitat entre l'estrella i el director.

Durant aquells dies de rodatge, l'escriptor i periodista escocès Marshall Pugh maldava per aconseguir una entrevista amb Liz Taylor. Mentre, prenia notes dels esdeveniments i els enviava puntualment al diari per al qual treballava, el *Daily Mail*. En un d'aquells articles Pugh va denunciar la imatge distorsionada que, segons ell, la pel·lícula donava del país. Segurament, però, al

règim no el preocupava tant que s'ofereís una imatge gairebé cavernícola d'Espanya, sinó més aviat que la Taylor ensenyés més carn de la que podien assimilar els ulls i el cervell d'un país més anestesiats que els malalts mentals que apareixen al film; carn que, per a més inri, en la pel·lícula serveix d'esquer per satisfer els fervents desitjos del seu cosí Sebastian, que encarna tots els vicis abominats per la moral franquista. En algunes seqüències, Violette Venable (Katharine Hepburn) parla d'un país primitiu i un poble perdut de la mà de

Begur apareix en el clímax de l'obra. Els intensíssims moments finals transcorren pels seus carrerons i culminen, amb l'Empordà de fons, al cim del castell

Déu. I Liz Taylor, en el monòleg final, recorda les paraules de Sebastian: «Los mendigos son una enfermedad social en este país. Te echarán a perder el país entero». En cap moment de la pel·lícula, però, no s'esmenta Begur, ni la Costa Brava, ni tan sols Espanya. El Begur del film és un indret de ficció anomenat Cabeza de Lobo on convergeixen totes les tensions dels personatges.

>> Mankiewicz amb Liz Taylor i altres moments del rodatge.

Les fotos de Carreras

A la pel·lícula, de la qual també es van rodar escenes a la platja de Pals, Sant Antoni de Calonge i S'Agaró, davant la famosa Taverna del Mar, hi van participar extres i fins i tot dobles de diferents municipis de la zona, tal com explica Lluís Molinas en el seu llibre *La Costa Brava, un plató per al cinema*.

Un d'aquests extres va ser Josep Maria Carreras Soler, fill del fotògraf Josep Carreras. En Josep Maria tenia llavors onze anys, i el seu pare li va proposar d'aprofitar aquell estiu participant en el rodatge i guanyant uns calerons. Cent cinquanta pessetes per dia, més el menjar: tota una fortuna, que li va permetre comprar-se un rellotge Duward i ser l'enveja dels seus amics.

El productor de Columbia Pictures Sam Spiegel buscava algú que conegués bé la Costa Brava i que al mateix temps els pogués fer un reportatge fotogràfic de la filmació. El begurenc Josep Carreras era la persona ideal. «El meu pare estava contentíssim per la feina que li havien encarregat: li pagaven un sou per cada dia de rodatge i les fotografies a part. Ara bé, recordo que treballava sense descans ja que d'un dia per l'altre havia de tenir les fotos revelades perquè es pogués tornar a caracteritzar els actors i els escenaris de la mateixa manera», ens explica el seu fill. Recorda també que al grup de nois que havien de perseguir Sebastian pels carrerons fins a dalt del castell els guarnien amb roba vella, bruta i esquincada i els pintaven la cara amb betum perquè el seu aspecte fos més salvatge. Igualment feien amb els carrers: n'empitjoraven l'aspecte per tal que l'ambient fos més sinistre. «Amb onze anys, els ulls se me n'anaven cap a la Liz Taylor encara que no volgués. Era una dona baixeta però molt atractiva i amb uns ulls preciosos. Em feia molta gràcia que les dones de Begur comentessin si els pits de l'actriu eren de debò o no. La veritat és que els tenia molt ben fets».

Les fotografies de Josep Carreras reflecteixen la gran complicitat que hi havia entre Liz Taylor i el director Mankiewicz

Les intimitats d'una estrella

Carmen Aragonès i Marià Frigola regentaven llavors el bar Frigola, a la plaça de la Vila, i aquell estiu tenien uns clients molt especials. Liz Taylor i el seu flamant marit, el cantant Eddie Fisher, juntament amb el director Mankiewicz i els seus ajudants, dinaven en un reservat del bar, on se'ls sentia parlar i discutir, i el director Mankiewicz feia gala del seu mal geni. Liz Taylor es queixava contínuament de les mosques i es negava a anar al lavabo públic del bar, així que el matrimoni Frigola la deixava pujar al seu domicili. La resta de l'equip de rodatge menjava, distribuït pel poble, els àpats que es preparaven en una cuina-rulot provisional adossada al pedrís llarg de l'església. L'estrella dormia a la *suite* reial de La Gavina de S'Agaró, on s'explica que la van renyar per deixar-se anar, molla de cap a peus, damunt del cobrellit de seda i plata.

La Carmen i en Marià recorden que l'actriu era més aviat esquiva i tenia poc tracte amb la gent de Begur, però que amb ells, tot i les barreres de l'idioma, era molt amable. «Sobretot amb la nostra filla Carmina, que tot el dia la tenia a la falda», comenten. Aquell va ser el primer i l'últim estiu de Liz Taylor a Begur. També fou, simptomàticament, el darrer estiu dels anys 50: s'obria una nova dècada que va acabar canviant per sempre més el paradís perdut que buscaven els responsables de Columbia Pictures.

Per commemorar aquests 50 anys del rodatge, l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Begur organitzarà una exposició de les fotografies de Josep Carreras al Centre Cultural Escoles Velles del 29 d'octubre al 7 de novembre i un cinefòrum a l'entorn de la pel·lícula. Gràcies a *De sobte, l'últim estiu*, Cabeza de Lobo / Begur ja forma part de l'imaginari de la història del cinema.

Miquel Martín
és escriptor.

PER SABER-NE MÉS

Revista de Girona, número 176.
Article d'Àngel Quintana.